

VI. door de zeevarenden tot voorraad medege-
 Hoofdst. nomen te worden.

Eene Men vangt aan de Kaap ook roode Vis-
 foort van sichen, welke elders roode Steenbrasems,
 Visfchen, doch hier, en door geheel Indie, *Jakob*
Jakob Evertfen genaamd worden Zy zyn over
 genaamd. hun lyf en op hunne schubben rood van
 kleur met vele blaauwe stipjes. Aan den
 Buik zyn zy witagtig of bleekrood : zy
 hebben grote roode oogen, om welken een
 witte kring is. In het midden staan ver-
 scheidene witte en goudkleurde vlakken ;
 hun Muil is klein, en zy hebben kleine
 en ronde, doch scherpe, Tanden. Het
 vleesch van deze Visfchen is wit, en zeer
 goed om gegeten te worden. Zy onthou-
 den zich in de diepe Zee, of aan de diepe
 Oevers, en worden daar het meest gevan-
 gen. Men heeft hier nog eene soort van
 deze roode Visfchen of *Jacob Evertfen*,
 die van de nu beschrevenen wel niet merk-
 lyk, maar egter in eenige opzigten, ver-
 schillen: want zy zyn groter, en hunne roo-
 de kleut trekt meer naar het blaauwe : zy zyn
 insgelyks korter, dikker en stomper van Muil,
 en de Vinnen op den Rug zyn geheel
 rood, rond, -breed en dun ; daarenboven
 is de Ondermuil gantsch rood, als van eene
 bloedkleur. *Kolbe* schryft dat hy deze Vis-
 fchen voor de eerste maal op *St Jago* ge-
 zien en gegeten, doch dezelve nader-
 hand meermalen in het Oosten aangetroffen
 heeft. Schoon zy zekerlyk onder de Steen-
 brasems behooren, hebben zy egter den
 naam, onder welken zy algemeen bekend
 zyn,

KAAP DE GOEDE HOOP. 51

zyn, naar zekeren Schipper, *Jakob Evertsen* VI. Hoofdst. geheten, omdat hy ze ving op *Mauritius*, een Eiland agter de Kaap gelegen. Zy zullen dien naam ook wel altyd behouden. De gemelde Schipper was een klein man, rood van aangezicht, en daarenboven waarom zy dezen naam dragen. geweldig van de pokken geschonden, zo dat zyn baard niet kon geschoren worden, zonder dat 'er een zwartagtige en blaauwe wederfchyn overbleef. Ter oorzake van die roode kleur en zwart-bruine vlekken, waardoor hy vry wel naar die Visfchen geleck, heeft zyn fcheepsvolk deze benaming aan die steenbrafems gegeven, en dezelve is naderhand verbreid geworden.

Wy moeten ook aantekenen dat aan Verscheidene foorten van Zeevisch. de Kaap Kabbeljaauw, Roch, Schar, Tong, en andere Zeevisch gevangen wordt. Onder dezelve zyn de meesten by ons te bekend om hier in het byzonder beschreven te worden. De Kabbeljaauw, welke hier valt, en waarvan de zoute Laberdaan Van den Kabbeljaauw. en de drooge Stokvisch gemaakt wordt, is niet gevlaakt als de Oost-Indische, maar aschgrauw, met grote fchubben, en op den Rug zwartagtig. Van den Kop tot den Staart loopt een zwarte streep: hy heeft harde Vinnen, en is doorgaans tusfchen de twee en drie voeten lang, en agt, tien of meer ponden zwaar. Verschageten zynde is zyn vleesch ongemeen goed en gezond. Tot Stokvisch wordt hy aan de Kaap zelden of nooit gedroogd, maar wel tot Laberdaan ingezouten: en

VI. dan is zyn vleesch zekerlyk harder , en zo
 Hoofdst. gemaklyk niet te verteeren , maar verschaft
 egter den Slaven , die zwaar moeten arbeiden , goede maalyden en voedzame
 spyzen.

Van den De Roch is een breede platte Visch , wiens
 Roch. huid ruw is , alsof 'er doornen op stonden.
 Men vindt van dezen Visch aan de Kaap eene zeer grote en breede soort , die door de
 Hottentotten by laag water gevangen wordt.

Wyze , Want dit Volk waadt tot over het halve lyf
 waarop door het water , voelende met de voeten
 hy door de Hot- waar de Roch is : wanneer zy 'er eenen
 tentotten ortdekken , steken zy met hunnen spit-
 gevangen sichen Kirri of stok door den Visch heen ,
 wordt. en spitten denzelven dus uit het water op.
 Een gedeelte eten zy 'er zelve van , en
 verhandelen het overschot aan de Europe-
 anen voor Tabak , Brandewyn , en andere
 dergelyke geringe dingen. In deze konst
 van vischen worden zy door de Slaven na-
 gevolgd , die dezelve mede in het werk
 stellen om 'er eenig voordeel mede te doen.

Byzonde- — De Roch is , gelyk wy reeds gezegd
 rer Be- hebben , eene breede platte Visch , en die
 schryving soort , welke men hier vindt , komt tot eene
 van den merkelyke grootte. Hy is byna rond , al-
 Visch. leenlyk maakt zyn staart de rondte minder
 volkomen. Hy is met eene ruwe huid over-
 trokken , die egter nergens dan alleen op
 den staart van stekels voorzien is , waar hy
 maar eene ry van dezelve heeft , welke
 stekels kort , dik , en niet zeer scherp zyn.
 De kleur van zyne huid is bruin-geel , be-
 zaid

zaaid met vele blaauwe stipjes, en hy heeft, VI.
 op iedere zyde van den Muil, eene grote Hoofdst.
 vlak, die zich verthoont als een oog of een
 spiegel. Zyn Neus is byna doorfchynend,
 en van onderen bedekt met eene ruwe huid.
 Ook fchynt zyn gantsche ligchaam zodanig
 te zyn, omdat het niet boven een duim dik
 is, zodat men de eyeren in zyn lyf kan
 zien liggen, welke in den beginne zonder
 fchaal zyn, en fomtyds wel een getal van
 driehonderd uitmaaken. De eyeren, welke
 tot volkomenheid komen, gaan door den
 legdarm heen, en worden gelegd, nadat zy
 met eene kaffanjebruine vierkante fchaal
 overtrokken zyn. De Graten van dezen
 Visch zyn niet hard, maar kraakbeenig,
 gelyk die der meeste andere Platvisfchen.
 Het Vleesch is hard en zwaar om te vertee-
 ren; ook ruikt het fterk naar zeewater:
 derhalven moet 'er niet flegts de huid wor-
 den afgehaald, wanneer men het wil eten,
 maar het is ook geraden zich van eene goede
 mostaard-faus te bedienen om de verteering
 te bevorderen. — Wy zullen hier niet in
 het byzonder van andere foorten van Plat-
 visfchen fpreken, maar in het algemeen aan-
 merken dat het gantsche gezin van Vifchen,
 hetwelk dezen naam draagt, kennelyk is
 door den fland der oogen aan eene zyde van
 den Kop. Die byzonderheid geeft den
 Platvisfchen hetzelfde voordeel, het welk
 de Zee-duivel en Starrekyker genieten.
 Want zy houden zich, even als die, voorna-
 melyk op, aan den bodem der Zee, om de ver-
 flindende Roofvisfchen van de grootfte foort

Algemeene
 aan-
 merking
 wegens
 de Plat-
 visfchen.

VI. te ontwyken. Zy behoeven derhalven flegts
 Hoofdf. opwaards en op zyde te zien om hun voed-
 fel te zoeken.

Van de In de Rivieren en zoete wateren zyn
 Zandkny- menigvuldige Palingen, welken het onnoodig
 pers. zyn zal in het byzonder te befchryven, als
 onder ons zeer bekend zynde. — Doch
 wy moeten hier nog fpreken van zekere
 foort van Vifchen, welke men Zandkny-
 pers noemt, en die vry wel naar den Roch
 gelyken, behalven dat zy dikker, langer en
 minder plat zyn. De bovengemelde naam
 is aan dezelve door de Hollanderen ge-
 geven, omdat zy zich aan zandagti-
 ge oevers onthouden, en, met andere
 Vifchen in netten gevangen, zich gaar-
 ne met zand bedekken, opdat zy niet
 mogen gezien worden. Zy zyn don-
 kerbruin van kleur, met zwartagtige vlak-
 ken. Hunne huid is glad, en zy zyn
 omtrent eenen voet lang en agttien dui-
 men breed. — Van hunnen fmaak
 valt niet te oordelen, omdat zy van
 de *Europeanen* niet gegeten, en zelfs
 niet aan de Slaven ten fpyze gegeven
 worden.

Van de Onder de fchoone, grote, welfmakende
 Steenbra- en gezonde Vifchen, die aan de Kaap
 fems. vallen, worden ook de Steenbrafems geteld,
 welke men hier dikwyls vangt, entot eenen
 redelyken prys verkoopt. Zy zyn van
 verfchillende gedaante en grootte; maar
 komen meest allen daarin met malkanderen
 ovcreen, dat zy, wanneer de vloed zich
 verheft, en de Zee oploopt, gaarne de
 oevers

oevers afzakken, en zich in de zoete wa-
 teren florten, waar zy etnen korten tyd
 vertoeven, en het afstroomend watergras
 eten; vervolgens verhuizen zy weder, en
 wagen tot dat het water op nieuw hoog
 wordt. Zy zyn omtrent van gedaante als
 een Karper, behalven dat hun vleesch v. s-
 ter, dikker en met weinige of geene graten
 bezet is. Gekookt of gebraden zynde schil-
 feren zy als een stekvisch, het geen een
 Karper niet doet. — Alle de Vischen
 van deze soort zyn niet van eene gelyke
 kleur. — Sommigen zyn fraai gespiegeld,
 zynde de Rug bruinagtig, terwyl van den-
 zelve dwarsche bruine streepen naar den
 buik afloopen, en deszelfs grote en gantsch
 witte schubben zeer aartiglyk onder-
 scheiden. Anderen zyn weder over den
 gantschen Rug bruin, en aan den Buik
 aschgrauw. Anderen behouden eindelyk
 de vorige teekening, maar zyn breeder en
 korter. De verscheidenheden in dezen
 Visch zyn, om kort te gaan, te groot
 om allen naar behooren beschreven te
 worden. Zy zyn gemeenlyk anderhalven,
 of twee, en somtyds drie voeten lang; en de
 kleinste weegen doorgaans twee, maar de
 grootste ruim agt ponden. Zy worden by de
 zood, en niet by het gewigt verkogt. Men kan
 ze beter koop eten dan vleesch, dewyl een
 heele Visch van de grootste soort dikwyls
 voor drie of vier stuivers gekogt wordt.
 — Men heeft 'er nog eene andere
 soort van Steenbrafems, welke door de
 woneren van de Kaap Stompneuzen ge-
 noemd

VI.
 Hoofdst.

Van ze-
 kere
 soort van
 Steenbra-
 fems, die

VI. noemd worden. Deze Visch heeft eenen
 Hoofdst. korten ineengedrongen Kop, en daarenbo-
 men ven zulk een gedrongen rondagtig lyf, dat
 Stomp- dezelve van eene gantsch andere gedaante
 neuzen is als de vorige. Zyne groote schubben
 noemt. zyn lever-kleur of donkerblauw. In den
 Muil heeft hy ronde scherpe Tandén, en
 zyne oogen zyn ongemeen groot. Nimmer
 zwemmen deze Vischen troepswyze, maar
 altyd alleen; en in een net vol met Steen-
 brafems worden 'er zelden meer dan een, of
 ten hoogsten twee van deze soort gevonden.
 Hun vleesch is egter aangenamer van smaak,
 en meer in agtinge dan dat van de voorge-
 melde soort.

Van den *Kolbe* heeft ook den Goudvisch tot de
 Goud- Steenbrafems gebragt. Volgens zyne be-
 visch. schryving verschillen de Goudvischen, die
 aan de Kaap gevangen worden, merklyk
 van die, welke, sedert eenigen tyd in mee-
 nigte, uit *China* en andere plaatsen van
Oost Indie, in ons Land zyn overgebragt.
 Volgens den genoemden Schryver zyn zy
 op den Rug donker blaauw, en aan den
 Buik wit. Om de oogen hebben zy eenen
 gouden kring, byna als gouden winkbraau-
 wen; ook hebben zy eene goudkleurde
 streep van den Kop tot op den Staart, naar
 welke twee byzonderheden zy den naam
 van Goudvischen dragen. Tot hunne
 regte grootte en zwaarte gekomen zynde,
 halen zy omtrent anderhalven voet in de
 langte, en twee ponden in gewigt. In hun-
 nen volwasen staat hebben zy scherpe en
 spit.

VI. wordt, en dat men ze in de zoete wateren
 Hoofdst. vangt Zelden vindt men ze groter dan tien
 of twaalf duimen lang, en vier of vyf duim-
 en dik. Zy schynen zo klein te blyven,
 omdat de grond en het water hun geen
 voedsel verschaffen, dat geschikt is om hen
 meer te doen groeyen.

Onder de vreemde soorten van Vischen
 mogen wy de Haayen, de Kramp of Tril-
 vischen, de Opblazers en de Vliegen-
 de Vischen tellen. Van de eerst-
 gemelden, van de Haayen namelyk,
 heeft men twee soorten. Den Haai
 Tweeder- leie soor- van de eerste soort noemt men *Canis*
 ten van *Carcharias*, en dien van de tweede *Lamia*.
 Haayen. — De *Canis Carcharias*, ook wel *Hondvisch*

of *Vischbond* geheten, is een Visch van eene
 ongemeene en affchuwelyke grootte Nog
 Van den Haai, middelmatig zynde is hy zes voeten,
 die den en volwasfen twaalf, of fomtyds zestien,
 naam van voeten lang. *Kolbe* voegt 'er by, dat men
Canis zyne dikte ligtlyk kan gissen, omdat hy
Carcha- een geheel mensch in zyn lyf kan ber-
rias gen. Zeker is het dat deze Haai, die ook
 draagt. de *Jonas-haai* genoemd wordt, omdat men
 geloofte dat de Profeet in de hob van dien
 Visch heeft gezeten, eenen verschriklyken
 Bek heeft, en een mensch in eene reize
 kan vernielen. Zyn Kop is zeer groot; in
 den Muil heeft hy drie ryen Tandén, die
 sterk, spits en regt staan. Aan den Buik
 heeft hy vier sterke en groote Vinnen, tus-
 schen welker twee agtersten zich eene kleine
 opening vertoont. Op den Rug heeft hy
 twee dergelyke Vinnen, waarvan de eerste,
 even

even agter den Hals, of, om naauwkeuriger te spreken, midden op den Rug, en de andere byna eenen of twee voeten van den Staart af, staat. Zyn Huid is zonder schubben, ruw en hard: aan dezelve blyven soulyds Vischjes hangen, die hem als lootsen liden werwaards zy willen. Zyne zwaarre bedraagt doorgaans eenige honderd Ponden, en de Matroozen hebben, wanneer zy 'er een aan eenen angel, waaraan een stuk Pekelspek geslagen is, vast krygen, genoeg te doen om hem in het Schip te halen. In dat geval moeten zy ook zeer omzigtig te werk gaan, om den Visch niet te na te komen, dewyl hy zulk eene kragt in den Kop en den Staart heeft, dat hy hunne armen en beenen gemaklyk aan stukken zoude slaan. Zy dooden hem derhalven, wanneer hy buiten het Schip hangt, door hem met een sterk breekyzer den Kop in te slaan.

De Haai van de tweede soort, welke onder den naam van *Lamia* bekend is, is van den voorgeselden daarin onderscheiden, dat hy eenen breeden Kop en Rug heeft. Daarenboven is hy zo scherp van Huid dat men 'er hout mede zoude kunnen raspen. Onder dezelve vindt men eenig Spek. — De Muil is, zo niet wyder, ten minsten even wyd als die van den voorgeselden Haai, en gewapend met zes ryen Tandén, die scherp, hard, driehoekig, en aan weerzyde als eene zaag uitgevyld zyn. De buitenste

VI.
Hoofdst.

Van den
Haai van
de twee-
de soort
Lamia ge-
naamd.

ry

VI. ry steekt uit den Muil, de tweede is regt, Hoofdst. de derde, vierde, vyfde en zesde zyn van binnen tegen de gorgelpyp gebogen, die nevens de Keel en Maag ongemeen groot is. Omtrent de Vinnen en het overige gedeelte van het Lyf is hy niet ongelyk aan den Haai van de eerste soort. Zyn Staart is byna als eene halve Maan gevormd, en zyne Oogen zyn wat groter en ronder dan die van den *Canis Carcharias*. Volgens aannemelyke getuigenissen is het Lyf van den laatsten ook veel zwaarer van gewigt. Dat van eenen middelmatigen is, naar de verzekering van sommigen, zo zwaar, dat twee Paarden 'er genoeg aan te trekken vinden. ———

Roofzugt van wy hier gesproken hebben, ko- der Haai- men daarin met elkanderen overeen, jen, en dat zy zeer vinnige schepsels zyn, en hunne begeerte jagt op alles maken. Wanneer zy een tot menschen- vleesch. Dier in eens niet kunnen overmeesteren, omdat het hun te groot is, byten zy 'er stukken uit, en die verflonden hebbende, hervatten zy zulks, zo lang totdat zy het by brokken gantsch en al vernield hebben. Inzonderheid zyn zy sterk gezet op menschenvleesch, en laten de gelegenheid, wanneer zy het kunnen bekomen, zelden voorbygaan. *Kolbe* zegt dat hy verscheidene gevallen weet, waarin zy den eenen eene hand, en den anderen een been ontnomen hebben, ja dat men somtyds geheele Menschen in hun Lyf gevonden heeft.

heeft. Zeker is het dat zy meermalen een mensch verscheurd en by brokken verslon- den hebben. — De genoemde Schryver verhaalt dat zeker Schipper, *Adriaan Bogaart*, met wien hy gevaren heeft, nooit iets van eenen Haai heeft willen nuttigen. Hy voegt'er by, dat deze Vischen, wanneer men ze tot spyze toebereidt, in kleine en dunne stukjes gesneden, en drie- of viermaal in schoon water gewaschen, of om beter te zeggen uitgetreden werden: hy bespeurde dat het versche water, het welk 'er over gegooten werd, onder het treden schuimde, en wel zo als of 'er zeep onder, of geheel in gest veranderd ware. Dit schreef men toe aan de menigvuldige traan en vettigheid. — Verder zegt hy, schoon hem op dit gezigt de lust verging om van het Hayen-vleesch te eten, 'er egter van geproefd, en bevonden te hebben dat het zwaar om te verteren en gantsch niet smakelyk was. Hy volgde dan steeds het voorbeeld van den bovengenoemden Schipper, zo dikwyls als 'er een Haai gevangen en gegeten werd. — Voor het overige kan men by *Kolbe* veele bedenkingen bygebragt vinden, door welken hy zyn gevoelen, dat de Profeet *Jonas* door een schepsel van deeze soort is ingezwolgen, poogt te bevestigen.

Van den Kramp- of Trilvisch, welken anderen Siddervisch of Beefvisch noemen, en aan welken de Latynen den naam van *Torpedo* geven, hebben wy te melden dat hy niet groot, maar rond, en als een kogel opgeblazen is.

VI.
Hoofdst.

Hun
vleesch
is niet
smakelyk.

Van den
Kramp- of
Trilvisch,
of Torpe-
do.

Vf. is. Zyne oogen zyn met witte en zwartagtige
Hoofdst. of bonte kringen omgeven. Boven op den
 Rug is hy rood-of geelagtig, en aan den
 Buik wit. Voorts is hy breed en opgeblazen,
 eindigende met eenen vlezigen, dunnen
 Staart, naar de wyze van andere Platvisfchen,
 welke Staart niet ongelyk is aan het roer van
 een Schip. Zyne Oogen zyn klein, en wel
 gefchikt naar het lyf. Zyne kleine Muil
 ftaat benedenwaards byna als eene halve
 Maan; in denzelven heeft hy Tandén, en
 daarenboven, in plaats van den Neus, twee
 gaten. Men ziet geenen Kop, fchoon, by het
 openen van den visch, Herfens in denzelven
 gevonden worden. De Lever is wit en zeer
 fyn; de Gal is groot, en de huid van buiten
 geheel glad en zonder Schubben. Hy is,
 gelyk wy reeds aanmerkten, noch groot noch
 zwaar; want dood zynde kan hy naauwlyks
 een vierde gedeelte van een pond halen.

Merk. Uit verfcheidene beschryvingen, welke
 waardige wy van dezen Visch hebben, blykt dat hy
 eijgen- zeer byzondere kragten en eigenschappen
 fchap van heeft. Volgens *Kolbe* jaagt hy, wanneer men
 d. zen hem aanraakt, het zy met de hand of met
 visch. den voet, of maar met eenen ftok, dien men
 in de hand houdt, zulk eene beklemdheid
 aan, en doet het hart zo in de fchoenen
 zinken, dat men niet anders verwacht dan
 in flaatwte te zullen vallen, of beroerd te
 zullen worden. Daarenboven krygt men
 meermalen eene benaauwde hartklopping,
 en zwaare pyn in alle de leden, vooral in
 dat gedeelte, waarmede de aanraking gefchicd

fchied is. De Visfchers, die zulke een visch VI.
 in hun net hebben, gaan 'er zeer omzigtig Hoofdst.
 mede te werk, en zorgen wel van hem niet
 aan te raken; zy haalen het net op het land,
 nemen de Visfchen daaruit, en keeren het
 als dan om, op dat zy dit fchepfel niet
 te na komen. De pyn, welke het ver-
 oorzaakt, duurt dikwyls eene halve uur,
 waarna zy langzamerhand vermindert,
 en dus niet lang, gelyk fommigen be-
 weerd hebben, aanhoudt. — *Kolbe*
 voegt 'er by, van oordeel te zyn, dat
 dezelve alle andere Visfchen, die hem
 te na komen, kragteloos en onbekwaam
 tot zwemmen maakt, omdat vele andere
 Visfchen te gelyk met deze gevangen wor-
 den. — Men heeft egterby nader onder-
 zoek bevonden dat in de aandoening, wel-
 ke de *Torpedo* veroorzaakt, zeer veel is,
 hetwelk overeenkomst heeft met de elektri-
 kale fchok. — Wyders vindt men aan-
 gemerkt dat deze Visch zo flegt befchreven
 is als zyne uitwerkfels. Uit de Berigten,
 welke men 'er hier en daar van vindt,
 zoude niemand befluiten dat hy eene foort
 van Roch, maar elk veeleer denken dat hy
 eene Aal ware. — Evenwel is het eerste
 zeker. Hy is wel dikker van Lyf, maar
 heeft hetzelfde maakfel van ligchaam, zynde
 breed en plat naar evenredigheid van zyne
 langte. Hy heeft ook even zulke lugtga-
 ten als de anderen. Zyn Rug staat wat
 verhevener, maar van onderen is hy vlak.
 Zyn Bek is wel met Tandén gewapend,
 en hy is van een verflindenden aart, maar be-
 weegt

VI. weegt zich zo gezwind niet als anderen
 Hoofdst. van zyn geslacht. — Men moet vooral
 aanmerken, dat de Torpedo het zonderling
 vermogen om siddering te verwekken niet
 van de Natuur ontvangen heeft om ons te
 vermaken in het nemen van proeven, maar
 dat het hem dienftig is in de bemagtiging
 van zyn Aas, het welk door de aanrakinge
 in eene soort van bezwyming valt, en dus ge-
 maklyker verflonden wordt.

Van den Bezwaarlyk zal men eenig Schepsel on-
 vliegen- der de Land- en Waterdieren kunnen noe-
 den Visch men, het welk meer vervolging te lyden
 en de men, heeft dan de vliegende Visch. Gedurig-
 vervol- lyk worden zy nagezet door de Tonynen,
 gingen, Dolfynen, Haayen en andere grote Zee-
 waar- vischen, zo dat zy, ter reddinge van lyfen
 voor hy leven, dikwyls troepswyze uit zee de vlugt
 bloot nemen. Wanneer zy uit het water in de
 staat. lugt komen, worden zy ook zelfs daar niet
 geduld, maar zo lang door de zee en roof-
 vogelen vervolgd, totdat zy of gevangen
 worden of zich weder in het water laten
 vallen, waar zy dan aanstonds nieuwe ver-
 volging te wagten hebben, zodat ze tel-
 kens, het zy in, het zy buiten het water,
 met vyanden kampen moeten. In het vlie-
 gen vergeten zy op het laatst het zweeven
 en bewegen, terwyl zy dikwyls uit ver-
 moeidheid tegen de zeilen of op den
 overloop van de schepen nedervallen,
 of met de vleugelen in de zeilen bly-
 ven hangen. Zy zyn voornamelyk van
 vleugelen voorzien geworden om de woede

de van hunne water-vyanden te ont- VI.
 wyken. Zy kunnen egter, wanneer hunne Hoofdst.
 vleugels niet meer nat zyn, niet langer uit
 het water blyven; dus blyven zy maar
 weinige oogenblikken in de lugt, en loopen
 daardoor te minder gevaar van in de klaau-
 wen der Roofvogelen, die buiten het
 water zyn, te vervallen. Dikwyls ontsnap-
 pen zy beide de foorten hunner vyanden.
 Want de vogels wagen zich niet onder water,
 en de Roofvisfchen wenden ter zyde
 van de vliegende Visfchen af, of fchieten
 hun verder vooruit dan zy volgen. Dik-
 wyls is het vermaaklyk te zien hoe de gro-
 te Roof-visfchen zich omkeeren om deze
 kleiner fchepfels op nieuw na te zetten,
 terwyl zy dezelve egter zo weinig als te
 voren kunnen magtig worden, omdat zy
 gewoon zyn zich dicht by elkanderen te hou-
 den, en zich eensklaps weder uit het water
 te begeven. Van deze Vliegende Visfchen
 worden 'er verfcheidene foorten gevonden, ^{Verfchei-}
 die egter allen, indien men de Vleugels ^{dene}
 flegts uitzondert, omtrent de gedaante en ^{foorten}
 grootte van het lyf met de Haringen vry ^{van de-}
 wel overeenkomen. Wat belangt den fmaak ^{zelve.}
 van het vleesch, de vleugels en de kleur,
 zy zyn daarin elkanderen zeer ongelyk, en
 de eene foort is ten dien opzigte veel beter
 dan de andere. Want sommigen heb-
 ben by de twee grote nog twee kleine
 Vleugels, die als met een dun vliesje,
 donker-bruin van kleur, overtrokken
 zyn, en veele vouwen hebben, welke
 met graten overlans doorlopen. Anderen
 heb-

VI. hebben weder Vleugels, die wel tweemaal
 Hoofdst. zo lang zyn als dezen, doch veel smaller
 en zonder vouwen. Het onderscheid is,
 om kort te gaan, zo groot dat zy niets au-
 ders dan de Vleugels en den aangenaamen
 smaak met elkanderen schynen gemeen te
 hebben. — Men voegt 'er nog by dat
 Zy wor- den ook Zee-zwaluwen ge-
 noemd. zy ook Zee-zwaluwen genoemd worden,
 en dat de Vleugels van deze schepselen
 naar die van Vleermuizen zweemen. Zy,
 die ze naauwkeurig bezigtigd hebben,
 vonden altoos dat zy ten aanzien van
 het lyf zeer gelyk waren aan een Ha-
 ring, en ten aanzien van de vleugelen aan
 een Vleermuis. — Gekookt zyn deze
 Visfchen veel aangenaamer dan Haring.
 Wyders worden zy buiten de Tropici of
 Keerkringen in het geheel niet gevonden;
 binnen dezelve ziet men ze egter in zulk
 eene meenigte, dat men jaarlyks wel zo vele
 vliegende Visfchen zoude kunnen bekomen,
 als 'er Haringen gevangen, ingezouten of
 gerookt worden.

Aan-merkin- gen we- gens de Vleugels van deze Visfchen. Op dit Berigt kunnen wy aanmerken
 dat die deelen van het fchepfel, waar-
 aan *Kolbe* den naam van vleugels geeft,
 deszelfs Borstvinnen zyn, waarvan het den
 zelfden dienst heeft als het Gevogelte van
 de vlerken. Die grote vinnen nemen haar be-
 gin kort agter de opening van het Kieuwen-
 deksel, en strekken zich in de langte tot
 byna den Staart toe uit. Hy kan ze snel
 bewegen, en zy zyn op het meest twee vin-
 geren breed; zo lang als haar gewrigt nat
 blyft kan hy 'er vaardig mede vliegen, maar
 de

de vlugt wort hem moeyelyker, naar mate het drooger wordt, zo dat hy, na het afleggen van een klein eindje wegs, zich weder in het water begeven moet. VI.
Hoofdst.

Dewyl de vliegende Visfchen vry veel overeenkomst hebben met Haringen, is het hier eene zeer gefchikte plaats om van de laatstgemelden te fpreken. De gemeene foort van Haring is te bekend om befchreven te worden: maar men vindt aan de Kaap eene foort van Haring, die de inwoners gewoon zyn Harder te noemen. Zy zwemmen ook troepswyze by malkanderen, even als de andere Haringen; daarenboven zyn zy aan den Buik infgelyks wit, en geven in het water by nagt, door hunne oogen, even zulk eenen helderen fchyn van zich als de anderen, natelyk als of men vonken vuurs zag. Men vangt ze, wanneer zy naar het vlietend water gaan, en daar op het gras en andere Gewasfen azen. De vangst is menigwerf zo groot, dat de Slaven, die dezelve zeer gaarne uit het zout eten, 'er langen tyd mede kunnen gefpysd worden. Jammer is het dat men hier niet behoorlyk met het pakken van Haring weet om te gaan: want dan zoude men zekerlyk niet fterk naar Hollandfche Haringen verlangen, daar die nu gretig gekogt en genuttigd worden.

De Visch, dien men aan de Kaap Opblazer noemt, draagt dezen naam, omdat hy zich vol winds, en zo rond als een kogel, kan opblazen. Schoon hy niet goed is om te eten, verdient hy egter als een aartig zee wonder befchouwd te Van den
Visch,
dien men
Opblazer
noemt.

VI. worden. Zyn Huid vertoont zich glad en
 Hoofdst. zonder schubben; de Buik is wit; de Rug
 donker geel, en eenigszins doorschynend.
 De Muil is zeer klein, en gewapend met
 vier breede Tandén. Wanneer men den
 Visch in de zonne laat droogen, ziet hy
 'er byna uit als een gedroogd speenvarken,
 dewyl de Kop genoegzaam spits toe loopt,
 als een ingetrokken Varkensfnuit. ———

Een Ma- Zekeren welbevaren Matroos be kroop eens
 troos de lust om van deze Vischen te eten, in
 sterft de vaste verbeelding dat 'er geen nadeel
 weinige van te wagten stond. Hy liet 'er eenigen
 dagen na klaar maken, en at 'er volkomen zyn genoe-
 'er van gen van; doch het duurde niet lang of hy
 gegeten gevoelde zich zeer ongesteld, waarom hy
 te heb- een braaf glas wyn dronk om den Visch te
 ben. doen zwemmen, meenende daardoor her-
 steld te zullen worden. Doch de onpas-
 lykheid bleef hem niet slegts by, maar
 vermeerderde tot aan den derden dag,
 wanneer zyne graagte hem het leven
 kostte.

Zekere Men vindt aan de Kaap nog eene soort
 foort van van Vischen, die vergift by zich hebben,
 die ver- maar egter kunnen gegeten worden, inzon-
 gift by derheid nadat men ze eenige dagen in den
 hebben. rook heeft laten hangen. Zy zyn zeer
 fraai voor het oog: op den Rug dragen
 zy een hoorntje, dat met vast aanklevende
 schubben bedekt, donkerbruin van kleur,
 en met schoone roode en blaauwe vlakken
 als bezaaid is. De *Portugezen* en *Hollan-*
ders noemen dezen Visch *Pagger*. Wan-
 neer hy in een net gevangen wordt, moet
 men

men zeer omzigtig zyn om 'er hem uit te nemen. Want dicht by den Kop op den Rug heeft hy een stekel of scherpe Vin, die hun, welke 'er door gekwetst worden, zware pyn veroorzaakt; de hand zwelt onmiddelyk na deze kwetsing op, en toont dat 'er eenig vergift ontvangen is; vervolgens ontstaat 'er ook in het lyf een vervaarlyke brand en geweldige smart. Dewyl men het gaatje, door deze steking in de hand gemaakt, bezwaarlyk zien kan, loopt de lyder gevaar van 'er het koud vuur in te krygen, en ze kwyt te raken. De Vinnen van dezen Visch zyn geheel bruin en niet gevlakt. De Staart is mede van die zelfde kleur. Het Vleesch is goed en aangenaam, gezond en ligt om te verteeren, gelyk *Kolbe* zegt meermalen ondervonden te hebben. Hy verhaalt ook dat de Heer Gouverneur *Louis van Asenburg*, met wien hy zich in den jare 1711 op het land in de *Stellenbosfche* Kolonie bevond, zyne Visfchers had uitgezonden, om voor hem en zyn gezelfchap eene brave zood van dezen Visch te vangen. Een van die Visfchers had het ongeluk van by nacht door een fchepfel van deze soort in de hand gestoken te worden. Onkundig zynde wegens het gevaar sloeg hy zulks in den wind, zonder 'er iets van aan zyne makkers te vertellen. Doch des anderen daags voelde hy, reeds vroeg in den morgenstond, dat hy gantsch niet wel gesteld was, en klaagde het aan een Chirurgyn *Justus Benrand*, dien de gemelde

VI.
Hoofdst. Heer als zynen Lyfarts by zich had, en door wien hem gepaste hulpmiddelen werden toegediend. In den beginne deden zy slegte werking, en het liet zich aanzien dat het koud vuur in de hand zoude komen, waardoor de man zyne handscheen te zullen verliezen Nadat hy egter vele uitwendige hulpmiddelen had gebruikt, en zware pyn uitgestaan, begon zich alles ten goede te schikken; en het gevolg was dat de Vischer zyne hand behield.

Van de Snoeken In de zoete wateren aan de Kaap worden geene Snoeken, die onder de Roofvischen behooren, gevonden, maar men heeft 'er eene menigte van Zee-snoeken, en deze zyn Vischen van eene tamelyke grootte. Hunne huid is bruin geel van kleur, en hun vleesch, gekookt of gebraden zynde, zeer goed en aangenaam van smaak.

Van den Benneit. *Kolbe* verhaalt dat hy, staande zyne reis naar de Kaap, verscheidene malen gezien heeft dat de Matroozen eenen Visch aan den angel vingen, die zo dik als een mans arm, en ruim zo lang was Zy doopten denzelfen met den naam van Benneit Hy haalde eene zwaarte van omtrent zes of agt ponden. De Huid en schubben, ja de gantsche Visch vertoonde zich doorschynend, en de purperkleur straalde zeer helder door, maar egter meest, wanneer men 'er de schubben had afgeschraabd, en de goudkleur doen verdwynen. De Oogen

waren rood, en de Muil was klein zonder VI.
Tanden. Twee Vinnen, die naby de Hoofdt.
Ooren stonden, vertoonden zich als ver-
guld, en die aan den Buik waren bleek.
geel. De staart was roodagtig, en schaars-
wyze verdeeld. Wanneer men den Visch
aan stukken sneed, vond men het vleesch
van binnen bloedrood, en even alsof het
in zekere muskelen verdeeld was; tus-
schen welken men een vliesje zag. Deze
kleur veranderde niet onder en na het koo-
ken, behalven dat het rood een weinigje
bleeker werd. ——— Het vleesch is zeer
droog, als uitgekookt en gerookt Rund-
vleesch; 'er is egter iets in den smaak dat
niet onaangenaam is, en het is gemaklyk
te verteeren.

In de Haven van de Tafelbaai, gelyk Van den
ook in de Baai Falzo, wordt eene zekere Elst.
foort van Visch gevangen, welke men
Elst noemt. Dezelfen zyn doorgaans
eene elle lang, of nog langer, niet zeer
breed maar rondagtig; zy hebben byna
schubben als een Haring, die egter zo wit
niet, maar geel zyn. Op het lyf vindt
men eenige donker-bruine vlakken, en
de Rug is zwart. Langs den Buik loopt
een ruige zwarte streep, en het vleesch
is doorvlogten met kleine zwarte graat-
jes, genoegzaam als dat der Karpers en
Haringen: het is egter niet vet, en dus
moet men 'er eene goede saus by maken
om het met smaak te kunnen eten. De
Eyeren van dezen Visch zyn in sommige
plaatfen, inzonderheid te Malakka, ingro-

VI. te waarde, en men dryft daar in dezelve
 Hoofdst. sterken handel.

van de Meest alle de grote Rivieren, als daar
 Grunde- zyn de Stellenbosfche, de Hottentots-
 lingen. Hollandsche, de Berg-rivier, en meer an-
 die aan dere, leveren eene menigte van Grunde-
 de Kaap lingen uit, welke op verre na zulk eene
 in grootte grootte niet hebben als die men in Europa
 en andere vindt, terwyl tevens hun vleesch zo goed
 opzigten en lckker niet is, als dat van de Europi-
 verschil- sche. De langsten zyn naauwlyks eenen
 len van halven vinger lang, en naar evenredigheid
 de Euro- dik. Om ze te vangen nemen de Be-
 pisfche. woners van de Kaap een tafellaken,
 of eenig ander stuk linnen, het welk
 zy in plaatse van een net gebruiken, en in
 den zomertyd door de diepe groeven en
 beken trekken, waarin de Vischjes zich dan
 onthouden. Ondertusfchen is het een zeer
 onaangenaam eten, om dat allerlei kleine
 Visfchen 'er zich ondermengen, en den reg-
 ten fmaak van de Grundelingen beder-
 ven.

Van ver- Wy moeten vervolgens fpreken van de
 fcheidene Kreeften, Krabben, Oesters, Mosfelen,
 Schaalen Alykruiken, en meer andere foorten van
 Schulp- Schulpvisfchen, die aan de Kaap gevonden
 visfchen. worden.

Van de De Rivier- of zoet-water Kreeften zyn,
 Zee en ten aanzien van hunne gedaante, zo wel be-
 Rivier- kend dat het geheel onnoodig is, 'er in het
 kreeften. byzonder van te fpreken. Zekere foort van
 Zeekreeften, welke men Hommerts noemt,
 zyn hier zeer gemaklyk te bekomen, om
 dat zy in eene tamelyke menigte en grootte
 aan

aan de Zeeftanden, in de Saldanha Baai, **Vf.**
 en ook in andere plaatfen, zyn aan te tref- **Hoofdt.**
 fen. Zy verschillen niet van de zoet-water-
 kreeften dan dat zy groter zyn, dewyl
 men 'er menigwerf een aantreft, die vier
 of vyf ponden weegt. Zo lang zy leven
 zyn ze donkerbruin, met witte, roode en
 blaauwe vlakken; doch gekookt zynde, zyn
 ze fchoon hoog rood, even als andere
 Kreeften. De Scharen van deze Kreeften
 verschillen niet van die der anderen, dan
 alleenlyk daarin, dat zy groter zyn, en
 tanden fchynen te hebben, terwyl tevens
 derzelver uiterfte punt als een vogelsbek ge-
 bogen is. Hun vleesch is tamelyk zwaar
 om te vertecren: het beste dat 'er aan is,
 is de Staart, die malsch en aangenaam van
 fmaak is.

Men heeft in de Rivieren en zoete **Verfchei-**
 wateren Krabben van verfcheidene foorten, **dene foor-**
 zo ten aanzien van de grootte en kleur, als **ten van**
 ten aanzien van de malschheid van derzel- **Krabben.**
 ver vleesch. Ondertusfchen komen zy daarin
 met elkanderen overeen dat zy, even als de
 Kreeften, harde Schalen hebben. Zy heb-
 ben tien benen nevens de fcharen, en korte
 en dunne horens. De Staart legt onder het
 Lyf, waardoor zy niet lang fchynen als eene
 Kreeft, maar rond als een Water-spinne-
 kop. Levende zyn zy donkerbruin, of ook
 wel geel of wit, maar gekookt zynde wor-
 den zy rood. Haar vleesch is, met peper
 en azyn gegeten, goed van fmaak, en te-
 vens niet ongezond. — Men vindt hier
 ook Krabben en Kreeften, die nevens hunne

VI. harde Schaal nog de hardere van een Mosfel
 Hoofdst. verkiezen, waar zy in wonen, en uit en in
 kruipen, waarom zy ook Mosfelkreeften, of
 Mosfelkrabben genoemd worden.

Van de
 Klipvis-
 schen. Onder de velerleie Visschen, welke aan
 de Kaap gevonden worden, treft men
 ook de Klipvischen aan. Zy worden
 dus genoemd, omdat zy zich meest om-
 trent en by de Klippen onthouden, met
 het vallen van het water op dezelve zwem-
 men, daar in de reeten blyven zitten, en
 vervolgens met de hand gevangen worden.
 Zy hebben geene schubben, maar zyn ge-
 heel glad. ——— Kolbe zegt dat hy 'er
 nooit een gezien heeft, die groter was dan
 omtrent eenen halven voet in de langte,
 en vier of vyf duimen in de dikte, zynde
 ovaal rond. Hun vleesch is ongemeen
 malsch en lekker; men eet ze somtyds als
 Water-baars, met Peterfelie; doch gebak-
 ken zyn zy nog ruim zo aangenaam.

Kleine
 foort van
 Kreeften,
 die men
 Garnalen
 noemt. Men vindt hier in de Zeewateren, zo
 wel als in zeer veele andere streken der be-
 kende waereld, zekere foort van kleine
 Kreeften, welken de *Hollanders*, en andere
 Volkeren, Garnalen noemen. Zy zyn
 omtrent twee duimbreed lang en naar even-
 redigheid dik. Zy hebben in het geheel
 geene Scharen. Voor dat zy gekookt worden,
 zyn zy somtyds zwart, en somtyds donker-
 bruin; doch door het kooken worden zy rood,
 even als andere Kreeften. Zy hebben onge-
 meen goed vleesch, en worden door de
Hollanderen sterk gezogt.

Van de In de zogenaamde Mosfelbanks-Rivier
 zyn

zyn Zoet-water-of Rivier-Mosfelen in VI. zulk eene meenigte dat men eenen gro- Hoofdst. ten hoop van dezelve by malkanderen Rivier zoude kunnen brengen, indien het maar ge- mosfelen. woon was dezelve hier tot spys te gebruiken. Doch vermits men ze beter en aangener uit Zee kan bekomen, zo laat men dezen liggen, en gebruikt derzelver schulpen zelfs niet eens om Kalk te branden, dewyl de Zee daartoe genoegzamen voorraad verschaft, indien 'er maar altyd menschen genoeg te vinden waren om ze op te rapen en te branden.

Aan de Kaap worden weinige Mosfelen Paarl- gevonden, waarin Paarlen zyn, en die mosfelen 'er nog worden aangetroffen, zyn in het ge- zyn aan heel niet te vergelyken met de Orientaal- de Kaap seldzaam. sche, omdat zy veel kleiner, ongelyker, en op verre na zo blinkend niet zyn. Ondertuschen vindt men hier, zo wel als op *Ceylon*, waar de beste Paarlen vallen, eenige Paarlmosfelen en Paarlslakken. Van Van de de laatste zegt men dat zy ongemeen Paarl- fraai zyn, en in kleur naar de Paarlen ge- slakken. lyken. Om ze regt schoon te hebben, moet men ze in azyn leggen, waardoor 'er de buitenste huid wordt afgebeten, het geen ze van buiten zo wel als van binnen eene Paarlkleur doet bekomen, en geheel glad worden. — Het zonderlinge van deze Paarlslakken bestaat daarin, dat men ze somtyds by schoon en stil weer in Zee ziet dryven, terwyl de Slak uitkomt, eene soort van zeilen uitspant, en, als een schip naar den wind, door het water stevent.

VL. vent. Zy neemt dus haar vermaak zo Hoofdst. lang todat zy merkt dat iemand te na komt en haar wil vangen: wanneer zy oogenbliklyk alle zeilen weder inhaalt, en onder water duikt.

Van andere Slakken. Van Slakken sprekende, moeten wy ook gewag maken van Egel-en Zee-Egelslakken, die beiden in zee gevonden, en door de baren in menigte opgeworpen worden. — Zy verschillen daarin van elkanderen, dat de Egelslak een gedraaid Hoorntje heeft, omtrent als onze Tuin- of Hoornslakken; doch zy is sterker en fraaier van verwe. — De Zee-Egelslak heeft daarentegen een Hoorntje, dat rondom bezet is met stekels, als die van een Aard Egel; dezelve zyn fraai, groen, blaauw, rood, geel en anders, gekleurd; welke kleur zy behouden, zo lang de Visch 'er in leeft; doch na deszelfs dood blyft 'er in het geheel niets van die kleur over. Deze Zee-Egel moet zekerlyk onder de zonderlinge Dieren geteld worden, omdat hy Eyeren en tevens een Slak of Visch in zich heeft. Zy worden somtyds raauw gegeten.

Van de Kegelslakken. Van de Slakken, welke den naam van Kegelslakken dragen, hebben wy alleenlyk aan te merken dat zy niet veel groter zyn dan een vinger in de dikte, en omtrent half zo lang. Zy hebben Hoorntjes, die fraai geteekend, en met menigerhande stipjes of vlakjes bezet zyn. Wanneer zy door de Zee op het strand geworpen worden, laten 'er zich vele liefhebbers vinden om ze te verzamelen, niet om haar vleesch tot spyze te

te gebruiken, maar om ze tot Kalk te branden, of om zulken, die ongeschonden en fraai zyn, in de Kabinetten te bewaren. VI.
Hoofdst.

De Klip-kouzen, mede eene grote soort van de Zee-mosfelen, worden in menigte uit het water gehaald, juist niet om de Schulpen alleen, maar ook omdat het vleesch van deze schepfelen, wanneer het gekookt is, eenen zeer goeden fmaak heeft. De schulpen zyn dik, en van buiten gantsch ruuw, als of zy door konst gestoken en uitgewerkt waren, gelyk ook het deksel zeer dik en vuil is. Wanneer men ze schoon en zuiver wil hebben, moet men ze in azyn leggen, en afboenen. Daardoor gaat 'er de buitenste korst af, en men behoudt eene schoone en gladde schulp, welke kleur weinig verschilt van die van Paarlen. Sommige liefhebbers noemen deze Mosfelschulpen Navelflakken.

Nog moeten wy hier ook spreken van de zogenaamde Zee-sterren en Zee-zonnen, welke de Zee op het Land werpt, en met het aflopend water op het zelve laat liggen. Zy zyn maar weinig van elkanderen onderscheiden, wanneer men de dikte der stralen, zo als zy van de Schilders geschildert worden, niet in aanmerkinge neemt, en ook geen agt slaat op de kleur en de grootte van het lyf. — De Zee-zonnen zoude men in den eersten opslag groter verwagten dan de Zee-sterren; maar zy zyn hier egter flegts zeskantige Vischjes, die met eene dik-

VI. dikke, scherpe en schubagtige huid overtrokken zyn, welke vry veel overeenkomst heeft met de huid der slangen. Haar lyf is ronder en kleiner dan dat der Zee-sterren, maar deszelfs stralen of punten zyn regter. Men vindt beide deze soorten van schepselen overvloediglyk aan de oevers, en gemeenlyk zyn zy door de Zonne zo uitgedroogd dat men haast zoude twyfelden of zy wel ooit geleefd hadden.

Van de Zee-spritsen. Nog vreemder soort van schepselen vindt men in de Zee-spritsen, die zo vast aan de Klippen zitten, dat noch storm noch sterke slag van de baren magtig is om ze los te maken : zy worden dus niet op het strand geworpen, maar men ziet ze aan de Klippen als sponzen hangen. Zy zyn groenagtig, of liever graauw van kleur, en druipen altyd, schoon de Zee lang afgelopen is, en zy niet door het water besproeid worden. In die sponsagtige stoffe vindt men van binnen een stuk vleesch, het welk de gedaante van eene Maag heeft, en van sommigen gegeten wordt. Men kan niet zeggen dat het schepsel leeft, ten ware men zulks wilde beweezen omdat het druipt, wanneer men het aanraakt, loopende, zo dikwyls als men zulks doet, het water uit een of uit meer gaatjes neder.

Van de Schroeflakken. Men vindt hier ook eene soort van slakken, Schroeflakken genoemd. Van dezelve telt men tweederleie soorten, te weten grote schroeflakken en hoekige schroeflakken. De Hoorntjes van beide de-

deze foorten zyn ongemeen fraai. Die VI.
 van de flakken der laafte foort hebben Hoofdst.
 vele hoeken, loopen als een wenteltrap of
 fchroef, en zyn niet flegts zeer konfelig
 gedraaid, maar wanneer 'er de buitenfte
 ruwe korst door azyn is afgebeten,
 zyn zy zoo fraai met allerlei kleuren ver-
 fied, dat een Konfchilder grote moeite
 zoude hebben om ze zo op doek te malen,
 dewyl de groene, roode en witte verwen
 dermate gevlamd zyn, dat de fchakering
 niet fraayer te maken is. Het vleefch
 van deze flakken is taai om te vertee-
 ren.

Olieflakken worden dus genaamd, om- Van de
 dat zy by de Ouden, die in Olie gehan- Olieflak-
 deld, en dezelve uitgemeten hebben, tot ken.
 maten gebruikt werden. Van binnen zyn
 zy vry groot, want haare Hoorntjes kun-
 nen ten minften vier ponden waters hou-
 den Tot fpyze worden zy niet ge-
 bruikt, maar de Hoorntjes fomtyds be-
 waard om derzelver fchoone Paarlemoer-
 kleur, of om dezelve, wanneer zy
 befchadigd zyn, tot Kalk te branden.

Alikruiken zyn, gelyk bekend is, eene Van de
 foort van Mosfelen. Zy zyn van onder- Alikruik-
 fcheidene gedaanten, want eenigen zyn kort, ken.
 anderen langagtig; doch allen komen zy
 daarin overeen, dat haare huisjes glad, van
 buiten eenigszins gefpikkeld, en als twee-
 voudig zyn; doch zy hebben zeer weinig,
 of liever in het geheel geen, glans, fchoon
 ze van binnen eene Paarkleur vertoonen.

Wan-

VI. Wanneer men deze Alikruiken in Zeewa-
 Hoofdst. ter laat kookten, kunnen zy zeer wel
 gegeten worden, schoon het wat verdrie-
 tig valt ze uit haare Hoorntjes te halen;
 het geen door middel van eene Naalde moet
 geschieden.

Oesters. Veel gemaklyker valt het zich met Oes-
 ters, het zy raauw, gestoofd of gebraden,
 te verzadigen. Dezelfen zyn aan de Kaap
 al zo goed, groot en menigvuldig als in
 Europa. Dewyl zy vry diep onder water
 aan de Klippen gaan vast zitten, zoo moet
 men, wanneer men ze gemaklykst wil van-
 gen, de Ebbe waarnemen, en zich, voor-
 zien van goede werktuigen, naar de plaat-
 sen begeven, waar de Klippen bloot, en de
 Oesters zichtbaar zyn. — De schulpen
 hebben van binnen eene Paarkleur, doch
 gelyken van buiten meer naar den steen,
 aan welken zy kleeven, dan naar de schul-
 pen van Visfchen. Zy zyn zeer geschikt
 om tot Kalk gebrand te worden.

Spierin- Men vindt aan de Kaap ook Spieringen,
 gen. welke zeer goed van smaak zyn. Zy zyn
 ruim een vinger lang, en vry dik. Zy
 hebben kleine schubben, welke men naauw-
 lyks kan voelen, wanneer men ze aan-
 raakt. De Rug is breed, de Muil klein en
 zonder tanden, en de Oogen zyn, naar
 mate van het Lyf, vry groot. De Buik
 heeft eene zilver-kleur: de Rug is bruin-
 agtig; de Kop roodagtig geel, de Vinnen
 zyn wit, het Lyf is, indien men slegts de
 freepen, die van den Kop naar den Staart
 loopen, uitzondert, geheel doorfchynend.

Het

Het vleesch is malsch van smaak en zeer VI.
gezond. Hoofdst.

Wy zullen dit Hoofdstuk besluiten met Loots-
eenige byzonderheden, wegens de klei mannet-
ne Vischjes, die aan de huid der ^{ies.}
Haayen zuigen, hangen blyven, en de-
zelve leiden, waar zy ze willen hebben.
Deze Vischjes worden door de Ma-
troozen Lootsmannetjes genaamd. Zy
zyn niet meer dan eenen halven voet
lang, en hebben geene schubben, maar
zyn zo glad als een Aal; hunne kleur is
donker-bruin met vele blauwe vlakjes.
Van den Kop naar den Staart toe loopt een
grote krom getrokken zwarte streep, en
langs den Buik laten zich vele dwars getrok-
kene streepen zien. De Rug vertoont zich
van boven als verdeeld, en is vol stipjes.
Rondom de oogen ziet men eenen goud-
geelen weerfchyn. De onderkaak is als
eene Zaag, waardoor zy zo vast aan den
Haai zitten, dat dit schepfel, schoon dui-
zende malen groter dan zy, hen niet kan
kwyt raken, maar gewilliglyk moet volgen,
waar het door die kleine Vischjes geleid
wordt. Wanneer de Haai gevangen, en
uit het water getrokken wordt, laten zy los,
en het gebeurt zeer zelden dat men een van
deze Lootsmannetjes kan magtig worden,
schoon men doorgaans zyn best doet om ze
te vangen, dewyl 'er vele liefhebbers in
Holland zyn, die het scheepsvolk verzoeken
om zulke Vischjes in gekamferden Brande-
wyn te bewaren, en dezelve over te bren-
gen.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van de Slangen, en Insekten.

VII. **S**langen worden aan de Kaap in grote meeningte gevonden: doch de Inwoners geven aan dezelveu slegts den algemeenen naam van Slang, zonder door eene byzondere benaming derzelveu foorten aan te wyzen. Men kan dit gebrek eenigzins vergoeden, door gebruik te maken van de Schriften van Gesner, Carton, Francius en anderen.

Van de **A**spis en Oog of Schiet-slangen. Voor eerst vindt men by hen gewaagd van de Aspis- en Oog- of Schiet-slangen, en wel wegens de eerstgemelden dat zy eenen zeer breedten Kop en Hals, diepe en stompe Oogen, en by dezelveu twee verhevene vleeschdelen hebben, ieder van welkeu zich vertoont als eene zweer, die de grootte heeft van een hazelnoot. Zy zyn aschgrauw van kleur met roode of geele vlakken, die dikwyls veranderen, en zy worden niet zelden verscheidene ellen lang. — De Schiet-slangen dragen dezen naam uit oorzake van de snelle wyze, waarop zy voortschieten. Zy worden ook Oog-slangen genoemd, om dat zy menigwerf regt over einde gaan zitten om eenen sprong te doen, wanneer zy door hare snel heen en wedergaande oogen meenen te ontdekken dat men haar lagen legt. — Daarenboven merkt men wegens de Schiet-slangen aan, dat zy, zich op

oprigtende en op haaren staart zittende, haare VII. vervolgers, of die haar te na komen, waar- Hoofdst. schouwen om op hunne hoede te zyn, en niets tegen haar te ondernemen, terwyl zy den Kop als een Kogel opblazen, met haaren Muil telkens blazen, en dus haaren vyand met vurige oogen sterk aankyken om te vernemen van waar zy den aanval te vrezzen hebben, en of zy geen middel vinden kunnen om den vervolger te doen wyken. Wanneer zy dit niet doen kunnen, nemen zy eenen sprong, en maken zich in een oogenblik weg. Indien men gelegenheid heeft om ze naby te komen, is het best haar den rug aan stukken te slaan; want dan vinden zy zich buiten staat om voort te springen of zelfs om te kruipen, en men kan ze vervolgens zeer gemaklyk den Kop inslaan, en zich dus tegen haare doodelyke beet beveiligen.

De Boomslang heeft dien naam gekregen Van de omdat zy zich gaarne by en in de boomen Boom- onthoudt, alwaar zy, de dikte van eenen slangen. Vinger hebbende, zich ter langte van twee of drie ellen uitstrekt, en zich genoegzaam als een tak van den Boom vertoont, behalven dat zy gespikkeld is. Wanneer iemand zich onder eenen Boom bevindt, in welken eene van deze Slangen zit, en de vruchten of bladeren beschouwt, laat zy zich ten eersten neder, en byt den Kyker op het onverwagtst, waardoor hy meer op zyne herstelling en op de uitdryving van het gif, dan op het dooden van zynen vyand, te denken heeft.

VII. Velen van deze slangen blyven, nadat zy Hoofdst. de doodelyke beet gedaan hebben, in het leven, voornamelyk wanneer de persoon, Eene andere die zy aanvielen, alleen is, want dan foort van hebben zy tyds genoeg om, eer de bele- Slangen. digde zich hersteld heeft, van den Boom af te komen en te vlugten. Wanneer egter de gekwetste van eenen goeden Slangen-steen voorzien is, of getrouwe helpers en vrienden by zich heeft, en dus niet behoeft heen te gaan, of anderen te hulp te roepen, dan heeft de Slang niets anders dan den dood te verwagten, omdat zy niet van den boom kan komen, zonder gezien te worden. Als zy zich om den Boom slingert, en naar beneden komt, kost het weinig moeite om haar dood te slaan, dewyl men haar zo wel met eenen stok als met eenig ander geweer kan treffen. — De liefhebbers werpen deze Slang geenszins weg, maar leggen haar, wanneer zy maar niet zo sterk gekwetst is dat zy bloede, of eenige uitwendige wond gekregen hebbe, in gekamferden Brandewyn, en bewaren haar tot eene vereering voor goede vrienden in Holland.

Van de Blinde Slang. De zogenaamde Blinde Slang is op vele plaatsen in Europa, voornamelyk in Duitschland, vry bekend. Zy heeft eene zwarte schubagtige huid, die met vele bruine, witte en roode stipjes bezaaid is; zy is gantsch niet scherp van gezicht; want haare oogen zyn zeer klein en zwak. Men verhaalt dat zy zeer gemaklyk te dooden is, omdat zy doorgaans aan den

den weg ligt, en zich zonder merklyke moeite VII. laat ombrengen; ook is haar beet zo gevaar Hoofdst. lyk niet als die van andere Slangen.

Men vindt hier ook Slangen, die eenen Eene an- breedten Hals en eenen zwartagtigen Rug dere hebben. Dezelven zyn naauwlyks eene foort van Slangen. elle lang, en zeer vaardig om iemand een beet toe te brengen, waardoor de gebeten persoon opzwelt, en van onlydelyken dorst gekweld wordt. Uit dien hoofde wordt de Slang van deze foort van sommigen *Dispas* of de Dorstverwekkende Slang genaamd, en van anderen de verhittende of verteerende *Prester* of vurige Slang, niet omdat zy zich vurig verthoont, maar omdat het bloed van zodanigen, die door haar gebeten zyn, dermate verhit wordt, dat zy geheel uitteeren. — *Kolbe* ver- Berigt haalt eenen man gezien te hebben, die wegens door zulk eene Slang in de hielen gebeten was, een man, Het been zwol zo schielijk en geweldig, die door dat de gekwetste persoon bezwaarlyk tot eene Slang van het naaste Huis zoude hebben kunnen ko deze men, indien hy niet, door zyn koufeband foort ge- boven de knie zeer styf te binden, beten het gif in deszelfs ryzing gestuit had. was. Dus bereikte hy het huis van eenen Smit, *Matbias Graff* genaamd, waar hy, zonder terstond te verhalen wat hem weder- varen was, een teug waters eischte. De Smit, die hem kende, en schrikte toen hy het dikke Been zag, vroeg naar de oor- zaak van zulk eene geweldige zwellinge. Deze vernomen hebbende, en wegens den aart van deze slangen niet onkundig zynde,

VII. weigerde hy zynen vriend water te geven; Hoofdst. maar vervaardigde terstond een pleister, en maakte eene opening in het Been, waaruit eene grore meenigte geel water liep. Vervolgens sloeg hy 'er de pleister om, met verzekering dat hy den man zoude genezen, indien dezelve zich maar een quartier uurs van drinken onthouden wilde. ——— Welhaast slonk het gezwel, het doodsgevaar verdween, en na verloop van eenen korten tyd volgde eene volkomene genezing. Schoon de dorst na een quartier uurs nog wel niet geheel over was, viel dezelve egter minder lastig, en raakte spoedig geheel weg.

Van de Behalven deze Dorstverwekkende slan-
Cobra de gen zyn 'er andere, die haaren naamaan de
Capello. *Portugezen* te danken hebben, en *Cobra de Capello*, dat is *Hairslangen*, genoemd worden. Zy zyn naauwlyks eenen vinger dik, en wel eene elle lang. Daarenboven zyn ze goudgeel van kleur, en worden voor eene der vergiftigste soorten onder de slangen gehouden. Iemand, die van dezelve gebeten is, sterft welhaast, wanneer hy zich niet schieelyk van eenig tegengif bedient.

Van den Sommigen beweerden dat deze slangen
Steen in eenen Steen in den Kop hebben, die tegen
het de beten van haar en van andere slangen
hoofd zeer heilzaam is, en de menschen, die an-
dezer ders in den tyd van twee uren moeten
slangen. sterven, in het leven behoudt, wanneer
zy van dezen steen spoedig genoeg ge-
bruik maken. ——— *Kolke* getuigt egter
niet

niet te kunnen zeggen, dat hy immer VII.
 eenen van deze steenen gezien heeft, Hoofdst.
 schoon hy velen van deze Slangen heeft
 opgezocht en dood geslagen; hy stelt het
 mogelyk dat zy in andere landen iets der-
 gelyks in het hoofd hebben, of dat de-
 zelve 'er op zekere tyden van het jaar in
 gevonden wordt, even als de Kreeften
 haare steenen hebben. — De genoemde
 Schryver erkent vervolgens, dat hy niet
 slegts meermaalen Slangen - steenen gezien
 heeft, maar ook wel ooggetuige geweest
 is van derzelve werkingen. — Onder Steenen
 anderen verhaalt hy dat de arm van ze- door
 ker kind, die gestoken of gebeten geweest konst ge-
 was, zeer vurig werd en geweldiglyk op- maakt,
 zwol, zodat het zware pyn leed. — Men die goed
 wist niet of de beet van eene Slang dan zyn
 of zy van een Scorpioen ware, en kon dus tegen
 niet goedvinden om den steen te gebruiken Slangen.
 voordat men iemand geraadpleegd had. beten.
 Zoras de steen op de wonde gelegd
 werd, bleef hy 'er niet slegts vast aan
 zitten, maar viel 'er ook niet af, voordat hy
 vol vergif was. In melk gelegd zynde,
 liet hy het ingezogen gif weder uit, zodat
 de melk geelagtig werd. De steen weder
 op de vorige plaats gebragt zynde, bleef
 weder hangen, zo lang 'er nog eenig
 gif in den arm van het kind was. — Doch
 men moet wel aanmerken dat de steenen
 van deze soort niet uit de Slangen ge-
 haald, maar door konst vervaardigd zyn.
 In het midden zyn zy witagtig, en ron-
 dom hemel- of zee- blaauw, en hebben de

VII. gedaante van eene Linze. Sommigen hebben wel gegist naar het mengfel waaruit deze slangensteenen bestaan; doch de Brachmannen, die ze toebereiden, zullen het geheim niet ligtlyk aan iemand ontdekken.

Zekere
foort van
Huisflan-
gen. Aan de Kaap is ook nog eene foort van Slangen, welke men Huisflangen noemt; dezelve zyn over het gantsche lyf wit, omtrent zo dik als een kinder-arm, maar wel driemaal zo lang. Zy kruipen, terwyl de menschen liggen te slapen, by hen in het bed, doch doen in het geheel geen kwaad, zelfs dan niet, als zy in het naauw zyn. Wanneer men ze egter wil grypen, laten zy zich niet vasthouden, maar vlugten weg, schoon zy evenwel den volgenden nacht wederkomen. Wanneer men ze toornig maakt byten ze, en de beet veroorzaakt wel een weinig pyn, maar is niet schadelyk. Men heeft 'er eene gevonden by het afbreken van eenen ouden muur, die ruim twee ellen lang was.

Van de
gehoorn-
de Slangen. Volgens het berigt van Vader *Tachard*, in zyne Siamfche Reizen, is hier ook eene gehoornde Slang, die bekend is onder den naam van *Ceraster: Kolbe* getuigt egter niets van deze Slangen by ondervinding te weten, maar verzekert alleen dat ten zynen tyde, by zekeren voornamen Arts, een Hoorn van zulk eene Slang te zien was, die de kleur had van gepolyst elpenbeen. Van de Hoorn slangen schryven sommigen, dat zy omtrent *Mexiko*, ter langte van negentien of twintig voeten, en ter dikte van een mensch,

mensch, gevonden worden. Men wil dat zy den naam dragen van *Macacoatb*, dat is Hertflangen, om dat haar Hoofd, even als dat van een Hert, wanneer zy oud worden, Hoornen krygt.

Eindelyk worden aan de Kaap vele andere foorten van Slangen in groten overvloed gevonden, welke niet onder byzondere namen bekend zyn. Van dezen zullen wy slegts in het algemeen zeggen, dat zy zich gedeeltelyk in de steen-reeten, gedeeltelyk in het open veld, en voornamelyk op zandige gronden, of ook wel langs dewegen, onthouden. — Onder dezelve telt men eene zeer kleine foort, die zwartagtig is, en in de Rietdaken nestelt; daar legt zy haare eyeren en broeit ze ook uit. Haaren vollen wasdom hebbende, is zy niet veel dikker dan een Pennen-schagt, en naauwlyks eenen Vinger lang. — Haare eyeren zyn niet wel zo groot als eene Erwt.

Thans zullen wy van de beschryvinge der Slangen aftappen, en tot die der Water-Infekten overgaan. Eenigen van dezelve bevinden zich in de zee, anderen in de zoete wateren; en wy zullen het genoeg agten van beide de foorten slegts de zeldzaamsten op te tellen.

Onder de zeldzaamste Zee-infekten, is zekerlyk het schepsel te tellen, het welk bekend is onder den naam van Zee-vloo. Het zelve gelykt niet zo zeer naar eene Vloo als wel naar een Kreeftje of kleine Garnaal. Van buiten is het als met eene harde huid

VII. overtrokken ; het zet zyne pooten zelden wyd van elkanderen , maar doet 'er een sprong mede , genoegzaam op dezelfde wyze als een Aard-vloo. Soms tyds verbergt het zich ook wel geheel onder water, en kruipt langs den grond, waar het niet gemaklyk van een jong Kreeftje te onderscheiden is. Dit Diertje valt den Visfchen door zyn geweldig steken ten uitersten lastig, en jaagt dezelve zo lang heen en weder, tot dat zy 'er op het zand of aan de steenen van ontslagen worden.

Van de Zee-luis.

Van gelyken aart is de Zee-luis, die in eene harde huid zit, en niet ongelyk is aan een Paardenkever. Zy onthoudt zich altyd onder water, en blyft daar aan de Visfchen hangen, welken zy jammerlyk kwelt; en 'er zo lang aan zuigt, tot dat zy ze geheel uitgezogen en dood gemarteld heeft. Haare breedte is vry groot, maar egter niet zo groot als haare langte. Zy heeft vele pooten, aan welken men kromme haakjes, even als klauwen, ziet; met dezen houdt zy zich aan de Visfchen vast, totdat zy 'er den muil heeft ingeboord.

Verscheidene soorten van Waterwormen.

Aan het strand der Zee vindt men etlyke soorten van Wormen, en onder anderen eene, die somtyds verscheidene ellen lang, en niet ongelyk is aan die, welken uit het lyf van kinderen komen. Deze Wormen begeven zich menigwerf geheel in Zee, waar zy hun voedsel zoeken, en werwaards zy met allen mogelyken spoed keeren, wanneer zy door de onstuimige baren op het land gworpen worden, om zich aan de

de oogen der menschen te onttrekken. Zy worden derhalven maar zelden gezien, ten zy men de moeite doe van ze uit het zand op te graven. — In Zee zelve zyn mede eenige soorten van Wormen, die men niet gemaklyk kan te zien komen dan by het afloopen van het water. Onder dezelve is 'er een, die noch oogen noch muil schynt te hebben, maar naar beide de einden spits afloopt, en in het midden vry breed is. Hy heeft aan beide de zyden groenagtige hairen, en op den Rug verhevenheden, die zich als wratten vertoonen. — Wanneer hy met een vinger, stok of iets anders, aangeraakt wordt, krinkelt hy zich in een, en begint vervolgens te zwellen. — Wyders vindt men aan de klippen eene soort van roode Wormen, niet ongelyk aan een Aard-duizendbeen, of aan de grote hairige Rups, die in de Kool-en Moestuinen gevonden wordt, behalven dat deze Zeeworm merkelyk groter is. Wanneer men 'er een' in de hand neemt, dan gevoelt men eene pyn, alsof men met brandnetelen gestoken wierd, doch zoras men op het schepsel spuwt, barst het, en geeft eenen zeer onaangenaamen reuk van zich.

Eindelyk vindt men nog eenen Worm, die, ten aanzien van zyne gedaante, wei veel eer naar een Paard, gelykt, waarom hy ook den naam draagt van het Zee-paardje. Hoofd, Hals, Muil en Borst hebben vry veel overeenkomst met die deelen van een Paard, doch het agterste deel, of de Staart, heeft

VII.
Hoofdst.

VII. heeft eene gantsch andere gedaante, en
 Hooftst. loopt spits toe. — Dit Zee-paardje is
 naauwlyks eene span lang, en eenen duim
 dik; op den Rug is het geel-bruin, en aan
 den Buik wit. — De Rug en de Buik
 zyn niet rond, maar eenigzins vlak en ge-
 ribd, byna als die van sommige gedroogde
 Platvisfchen.

Van de
 Water-
 slangen.

De Infekten, die zich in de zoete en
 vlietende wateren onthouden, zyn in Europa
 meest bekend, zodat zy niet in het byzon-
 der behoeven beschreeven te worden. —

Men spreekt egter van eene soort van Wa-
 ter-slangen, door welken de menschen niet
 zelden beschadigd worden. *Kolbe* zegt
 zelfs dat hy eens, in het warme Bad
 zynde, eene Waterslang gezien heeft, die
 door zyne reisgenooten zeer naauw beke-
 ken werd. Naauwlyks was zy eene span
 lang, en had de dikte van eene Zwanen-
 schagt. De kleur was donker groen, en
 het schepfel zwom rondom zyn lyf, doch
 bleef 'er egter wel eenen halven voet af.
 Eindelyk kroop het in eenige daaromtrent
 staande kruiden, en onttrok zich dus aan
 hun gezigt.

Van de
 Mieren
 en der
 zelfver
 onder
 scheidene
 soorten

Onder de Infekten, welke zich op de
 aarde onthouden, of in de lugt vliegen,
 vinden wy vooreerst de Mieren geteld,
 waarin hier eene groote verscheidenheid
 heerscht; want men vindt 'er eenigen,
 die volkomen gelyk zyn aan de Europi-
 sche, en dezelve zyn zo menigvuldig, dat
 men dikwerf gantsche dalen met Mieren-
 hoopen vervuld ziet. Anderen zyn 'er,
 die

die in kleur en gedaante wel met de Europei- **VII.**
 sche overeenkomen, maar merkelyk groter **Hoofdst.**
 zyn, en ook groter hopen byeenbrengen.
 — Wederom vindt men anderen, die
 roode Koppen, bruine Ruggen, en asch-
 graauwe Buiken en Pooten hebben. Dezel-
 ven zyn nog groter dan de voorgemelde
 foort; zy hebben de breedte van omtrent
 eenen duim, en zyn zo buigzaam dat men
 zich billyk mag verwonderen over den
 spoed, met welken zy het breede agter-
 lyf voortfleepen, en haar voedsel wegdra-
 gen. Sommigen hebben zelfs vleugels,
 van eene roode kleur, om zich in tyd
 van nood met vliegen te kunnen redden.
 Deze laatstgemelde hebben de grootste hoo-
 pen aarde, onder welken zy wonen en
 voortteelen. Van deze hopen nemen de
 Hottentotten voornamelyk de aarde, (schoon
 zy, wannner het noodig is, ook wel van de
 andere hopen gebruiken), om potten van te
 maken, als welke zeer vet, en zo geschikt
 is tot potaarde, als eenige andere zyn kan.
 Der Hottentotten potten zyn uit dien hoof-
 de veel sterker dan die der Europeanen,
 schoon dezelve noch van binnen noch van
 buiten verglaasd zyn. — Men heeft
 geene reden om te klagen dat deze Dieren,
 schoon men dezelve hier in zeer grote me-
 nigte aantreft, juist merkelyke schade aan
 aard- of andere vrugten veroorzaken.
 Men mag egter zeggen, dat zy zeer
 dikwyls aan de Vygen- en andere Boomen,
 gelyk aan de Limoen- en Citroen-boomen,
 komen, en 'er op en atkruipen, terwyl zy
 de

VII. de Boomen zo bederven, dat derzelve vrug-
 Hoofdst. ten in het rypen zwarte vlakken krygen.
 Evenwel zyn de middelen bekend, welke
 dienen om ze 'er van af te houden

Men heeft hier ook geen gebrek aan Byen,
 Menigte van Byen schoon genoegzaam geen mensch de moeite
 aan de doet van ze in korven te bewaren, en 'er
 Kaap. voordeel van te trekken. Ten tyde van
Kolbe waren 'er in het gantsche Land naauw-
 lyks tien Europeanen te vinden, die Byen-
 korven hadden, en dezen hadden 'er
 nog maar twee, of ten hoogsten drie.

Doorgaans nestelen zy in steenklippen of
 Wyze, waarop holle boomen, waar men ze niet gemaklyk
 de Honig door middel van rook of iets anders kan
 gevonden en door meester worden, maar wagten moet tot
 de Hottentotten dat de doordringende hette der Zonne haare
 verza. nesten ontdekt. Omtrent dien tyd, welke
 meld gemeenlyk in November begint, en tot
 wordt. February duurt, smelt de Honig, en
 loopt helder en zuiver door de reeten.
 Zoras de Hottentotten zulks zien,
 halen zy dien met levensgevaar, om den
 voorraad, welken zy kunnen verzamelen,
 tegen Tabak of Brandewyn aan de Europe-
 anen te verruilen.

Schoon de Byen, ten aanzien van der-
 zelve uiterlyke gedaante en kleur, over-
 eenkomen met de Europische, zyn zy
 Verschei- denheid in de Honig- byen en
 derzelve Honig. egter niet allen van eenerleie soort. Eenigen
 worden 'er gevonden, wier zwermen
 zich laten vangen, in korven zetten en be-
 waren; daarentegen zyn 'er anderen, die,
 zoras zy gevangen zyn, weder haare
 vryheid in het open veld zoeken; en nog
 an-

anderen, die zich in het geheel niet laten VII.
vangen of vasthouden, maar zulken, die Hoofdst.
haar wat te na komen, steken, en noodza-
ken om haar ongemoeid te laten. De Hon-
nig is mede niet gelyk van smaak en kragt,
dewyl zy, die in het vrye veld heen en
weer vliegen, veel aangenamer, zoeter
en smakelyker Honig verzamelen dan
zulken, die in korven gehouden wor-
den. Dit blykt wanneer men den
Honig, die uit de korven komt, vergelykt
met dien, welken de Hottentotten te koop
brengen. Ondertusfchen kan men den Ho-
nig, en vooral dien van de laatste foort, niet
wel gebruiken, voordat hy gereinigd is ge-
worden, omdat de Hottentotten denzelven
doorgaans in ruige lederen zakken vergade-
ren, waar door hy vol hairen is.

Van de Byen gaan wy over tot de Vlie- Verschei-
gen, waarvan hier mede verscheidene foorten dene
gevonden worden. Men vindt 'er namelyk foorten
die zeer klein zyn, en de lugt overal vervul- van Vlie-
len, terwyl zy zich byna als stofjes in het gen.
fchynfel der zonne vertonen. Door dezen
worden de menschen niet weinig geplaagd,
niet zo zeer omdat zy op eene gevoelige
wyze steken, als wel omdat zy in de oogen
tragten te vliegen. — Wyders zyn
hier ook Vliegen, die volkomen gelyk
zyn aan de Europifche, uitgezonderd
dat zy zich meer dan de anderen, welke
veelal in de huizen blyven, in de opene
lugt onthouden. Nog zwermen hier Vliegen,
die merkelyk groter dan de voorgemelden,
en bruin van kleur zyn : door het steken
van

VII. van dezen worden menschen en beesten
 Hoofdst. niet weinig gemarteld. Men noemt ze blinde
 Vliegen, omdat zy maar in het blinde aan-
 vallen, en niets, dat onder haar bereik is,
 verschoonen. Men is dus genoodzaakt om,
 wanneer men te land reist, zich tegen den
 overlast, welken deze Schepsels doen, te
 beschutten, en alle uitwendige deelen zo
 veel mogelyk is te dekken.

Groene Behalven de drie gemelde soorten heeft
 Vliegen, men hier ook groene Vliegen, die in grootte
 die gelyk tusfchen de blinde, en de naar Europeaansche
 zyn aan gelykende, in zyn. Zy zyn van gelyken aart
 de Spaan- als de Spaansche Vliegen, en trekken met
 sche. haaren muil zo sterk dat zy, wanneer zy
 niet weggejaagd of gedood worden, even
 als de gemelden, bladders veroorzaken.
 Om die reden worden zy door de Chirur-
 gys en anderen gevangen, om ze in tyd
 van nood tot het zelfde einde te gebruiken,
 waartoe men zich van *Spaansche* Vliegen
 bedient.

Van de Gevoeglyk mogen ook de Muggen onder
 Muggen. het geslagt der Vliegen geteld worden. Der-
 zelve steken verwekken hier pynlyker aan-
 doening dan die der Europeische. — Men

Van de heeft aan de Kaap velerhande soorten van
 Vlooyen. Vlooyen; schoon zy overal in het Land
 gevonden worden, zyn zy egter voorname-
 lyk ter plaatse, daar het Vee zich legeret.
 Daarenboven zyn 'er menigvuldige Vlooyen
 op de plaatsen daar de Kralen der Hotten-
 totten staan of gestaan hebben. Daar is eene
 soort van ongedierte, niet ongelyk aan Vlooy-
 en, en even geschikt om grote sprongen
 te

te doen: het onthoudt zich in de putten, VII. en in de stinkende of stilstaande wateren. Hoofdst. Zo men blootsvoets in het water komt, dringt het zich dermate in de huid in, dat men vry wat moeite heeft om het 'er weder uit te krygen; en dus is deze soort van vlooyen nog schadelyker en gevaarlyker dan de voorgemelde, omdat die de menschen slegts van buiten plaagen, en zich vernoegen met hun eenig bloed uit te zuigen, daar de anderen zich in de huid vast zetten, en in dezelve een bestendig verblyf zoeken, terwijl ze niet dan met de grootste pyn kunnen verdreven worden.

Een ongedierte, het welk met de vlooyen van de vry wat overeenkomst heeft, vindt men in Aard- die Diertjes, welke van de Inwoners Aard- vlooyen genoemd worden. Dezelfen onthou- die grote schade den zich doorgaans in de Tuinen en Velden, aan de ge- waar zy de jonguitspruitende planten afeten, wasfen doen. en geheele bedden zo kaal maken, dat men naauwlyks zien kan dat 'er iets opgezaaid geweest is, waardoor de vrugten en kruiden of in het geheel niet voortkomen, of veel later ryp worden dan anders zoude geschied zyn.

De Aardvlooyen vinden in gulzigheid haare Verfchet- wedergaden in de Sprinkhanen, welke men dene weet dat noch gras noch loof verschoonen. soorten Men vindt van deze Dieren ook meer dan van Sprinkha- eene soort; want zy verschillen zo wel van nen. elkanderen ten aanzien van grootte als van kleur. — Men vindt namelyk Sprinkhanen, die zeer klein zyn, en zo blyven, zo lang de Zomer, of de tyd, waarin zy

VII. het meest woeden, duurt. Dezen zyn op den Hoofdst. Rug bruin geverwd, en hebben groene Vleugelen en aschgrauwe Pooten. In den voortyd onthouden zy zich meest in Kool- en Koorn velden, waar zy de Planten afbyten, en somtyds wel geheel opeten, ten zy ze door tabakswater verdreven, en genoodzaakt worden zich in de Weiden met gras te behelpen. Des Zomers begeven zy zich ook in de Boomen en Wynstokken, waar zy hun voedsel verzamelen. — Daar zyn ook anderen, die veel groter, en aan de Europeaansehe volkomen gelyk zyn. Eenigen zyn gras-groen, behalven dat de Rug en de Vleugels met goudgeele streepen overtrokken schynen. Zy zyn ruim zo groot als de Europeaansehe, en leven van de bladeren der Boomen, en van de Moeskruiden. In de Wynstokken zyn zy ook menigvuldig, en uit de wyze, waarop de bladeren zyn uitgegeten, blykt dat dezelve zeer wel naar hunnen smaak zyn. — Eindelyk vindt men nog eene soort van Sprinkhanen, die van gelyke grootte zyn, doch eenen rooden Kop, en donker-roode Vleugels hebben. Derzelver Rug is aschgrauw, en hunne Pooten zyn rood, sterk, en ongemeen geschikt tot huppelen of tot springen. Aan den Buik zyn zy zilver-verwig. Deze soort komt niet te voorschyn voordat de anderen reeds verdwenen zyn; doch zy zyn zekerlyk de schadelykste van allen, dewyl zy in verbazende menigten op de Boomen afkomen, of de Landeryen bestormen, en zo lang bly-

blyven woeden, tot dat zy gebrek aan voedsel krygen, en dus moeten afrekken. **VII.**

Van de Sprinkhanen gaan wy over tot de Kevers, van welken aan de Kaap verscheidene soorten zyn, schoon dezelve allen in aart en neigingen overeenkomen. **Hoofdst. Van de Kevers.**

— Onder die, welke in Europa zeer gemeen zyn, telt men de zogenaamde Goud-kevers, welker Rug en Kop gantsch Goud-geel zyn; wyders hebben zy eenen donker-groenen Buik, en aschgrauwe Pooten. Deze Kevers zyn by de Hottentotten in zulke eene hooge eere en agtinge, dat zy van dezelve genoegzaam als Voorwerpen van aanbiddinge beschouwd worden. — Behalven dezen vindt men hier ook Grasgroene Kevers, wier vleugels met zilverdraad doorwerkt schynen. **Grasgroene Kevers.** Zy zyn groter dan de Goud-kevers, maar minder hard van huid. Doorgaans onthouden zy zich in struiken of boomen; inzonderheid zyn zy zeer gesteld op Limoen- of Citroen-boomen, vooral wanneer dezelve in bloei staan, of vele jonge scheuten en bladeren hebben.

Eindelyk is hier nog eene soort van Kevers, die eenen zwarten Kop hebben; op den Rug bruin zyn, met witte kleine stipjes, en van onderen eene Kastanjebrune kleur hebben. In de holligheid van den Buik hebben zy als twee brillen, waarmede zy op elkanderen slaan, en een geluid maken niet ongelyk aan dat van een Huiskrekkel. Des morgens en des avonds vliegen zy, maar wanneer de Zon op haar hoogst